

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

██████████ ██████████

Vårdnadshavare: ██████████ och ██████████

Ombud: Advokat Jan Jonsson

Igne Advokatbyrå AB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Luleås dom den 3 april 2018 i mål nr 2480-16,
se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning från och med april 2015

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer
Försäkringskassans beslut den 26 september 2016.

Kammarrätten bestämmer att sekretessbestämmelsen i 28 kap. 1 §
offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig
för de uppgifter om enskilda personliga förhållanden som lagts fram vid
kammarrättens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte
tagits in i denna dom.

BAKGRUND

██████████ ansökte den 12 maj 2015 om assistansersättning från och med april 2015. Försäkringskassan beslutade vid omprövning att inte ändra sitt tidigare beslut att avslå ██████████ ansökan. ██████████ var vid tidpunkten för omprövningsbeslutet sex år. Försäkringskassan bedömde att ██████████ i och för sig tillhör den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning, men att hennes behov av personlig assistans för sina grundläggande behov inte uppgick till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.

██████████ överklagade till förvaltningsrätten som ändrade Försäkringskassans beslut och fastställde att ██████████ hade rätt till assistansersättning då hennes grundläggande behov översteg 20 timmar per vecka. Förvaltningsrätten motiverade sin dom med att utredningen tydligt beskrev att ██████████ till följd av psykiskt funktionshinder, hade ett svårartat utåtagerande beteende som medförde ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som även var kopplat till de generella grundläggande behoven. Förvaltningsrätten ansåg efter en sammantagen bedömning att ett tillgodosående av behovet av aktiv tillsyn krävde ingående kunskaper om ██████████

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Försäkringskassans beslut den 26 september 2016 ska fastställas.

██████████ anser att överklagandet ska avslås.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Försäkringskassan

Förvaltningsrätten har inte ifrågasatt Försäkringskassans bedömning av tidsåtgången för den praktiska hjälp [REDACTED] behöver i samband med hygien, och synes inte heller anse att det finns något praktiskt hjälpbehov i samband med av- och påklädning eller måltider. Försäkringskassans bedömning att tidsåtgången för de tre första behoven uppgår till 9 timmar och 20 minuter i veckan får därför antas ha godtagits.

Förvaltningsrätten bedömer att det krävs ingående kunskaper om [REDACTED] [REDACTED] för att utöva tillsyn över henne. Denna bedömning görs trots att [REDACTED] ostridigt, inte behöver hjälp med kommunikationen. Enligt Försäkringskassans mening krävs då inte ingående kunskaper om personen för att tillgodose hjälpbehovet avseende tillsyn.

Tillsynen över [REDACTED] kan utövas av någon som har adekvat utbildning och kunskap om funktionsnedsättningarna och får kunskap om [REDACTED] och hennes funktionsnedsättningar utifrån medicinsk dokumentation. [REDACTED] behov av tillsyn kan därmed inte anses utgöra ett grundläggande behov.

[REDACTED]

För att tillgodose hennes behov krävs ingående kunskaper om henne, hennes funktionsnedsättningar och sättet funktionsnedsättningarna påverkar henne för att kunna motivera och aktivera henne att utföra något av de grundläggande behoven (kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser). Det krävs också ingående kunskaper om henne för att kunna förhindra, avleda och avbryta att hon blir aggressiv, agerar ut och skadar sig själv eller andra eller på annat sätt utsätter sig själv eller andra för

omedelbar fara (aktiv tillsyn). De ingående kunskaperna om henne krävs bl.a. på grund av hennes kommunikationssvårigheter och svårighetsgraden av hennes olika symtom.

Hon har en svår och komplex kombination av ADHD och autism. Hon har ett talat språk och kan uppfattas som verbal men behöver hjälp med sin kommunikation eftersom hon bland annat inte använder sig av vedertagna ord och har ekolali. Att uppfatta det hon säger betyder dock inte att man förstår henne. Hon lever i stor utsträckning i en fantasivärld och det är mycket svårt att förstå om hon pratar om något som har hänt i verkligheten eller om det är något som har hänt i hennes egen fantasivärld. Det hon kan säga ger inte rättvisande uttryck för vad hon menar. Hon härmar och kopierar andra. Hon kan dock inte alltid koppla orden hon säger till rätt sammanhang och missuppfattas ofta. Hur hon förstår det som kommuniceras till henne är helt beroende på situationen.

Att instruera henne kräver planering, struktur och att man är fysiskt närvarande och förmår henne att göra saker. Allt behöver övervakas. Saknas denna fullständiga närvaro skulle hon inte göra någonting. Exempelvis har hon fasta duschdagarna som genomförs med bildstöd och text. Duschen kräver kontinuerlig och aktiv närvaro och hon har haft samma rutin sedan hon var tre år gammal. Varje duschmoment måste instrueras för sig och instruktionerna måste ofta ges upprepade gånger tillsammans med bildstöd. Det är viktigt att hitta en balans i instruktionerna så att hon inte uppfattar det som tjat och hamnar i affekt och då skadar sig själv eller andra.

Även hennes mormor, som har stora kunskaper om henne, misslyckas ibland med att ge henne hjälp. Även samarbetet mellan henne och en handplockad resurs på förskolan fungerade mindre bra. Detta trots att resursen hade arbetat många år med barn med funktionsnedsättningar och fick inskolning under fyra veckor. Efter ungefär åtta månader inträffade en allvarlig incident som innebar att hon bet resursen.

Hon kan bli mycket utåtagerande och då bita sig själv, dunka huvudet i väggen och uttrycka att hon vill dö. Hon kan även bita, slå och sparka andra. Incidenter inträffar varje dag, även om de allvarliga är färre. Incidenter inträffar dock i alldeles för hög omfattning. Hon mår dåligt över incidenterna och förstår inte varför de händer. För att undvika incidenter är det mycket viktigt att kunna läsa av henne och situationen samt förstå hur hon uppfattar situationen. Det krävs en fingertoppskänsla för att hantera henne som man får genom att känna henne mycket bra. Samtidigt kan det som fungerar ena gången inte fungera nästa gång och det finns inte någon manual för hur hon ska hanteras.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser och uttalanden från lagstiftningens motiv framgår av förvaltningsrättens dom.

Utredningen framgår i huvudsak av förvaltningsrättens dom. Härutöver kan följande tilläggas.

I utlåtande från Regnbågens och Strandvallens korttidshem daterat i juni 2016 framgår bl.a. följande. För att kunna bryta eller förhindra oönskade eller avvikande beteenden krävs framförallt autismspecifik kunskap, men även personlig kännedom och kunskap om [REDACTED] och hur funktionsnedsättningarna påverkar henne. Eftersom [REDACTED] har stora förmågor inom vissa områden, är verbal och har god motorik, kan det vara svårt att förstå hur mycket som är svårt för henne och avläsa vilka situationer som kommer att bli svåra om man inte har förståelse för kognitiva funktionsnedsättningar och vad de innebär. Det är viktigt att [REDACTED] känner och är trygg med den person som är nära henne i vardagen.

Kammarrättens bedömning

Inledning

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Det är inte ifrågasatt att [REDACTED] tillhör personkretsen i 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Rätt till assistansersättning kräver dock att den försäkrade behöver personlig assistans med i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS.

Personlig hygien, måltider, att klä av och på sig och att kommunicera

Enligt kammarrättens bedömning ger utredningen och vad som i övrigt framkommit inte stöd för annat än att [REDACTED] har behov av hjälp med sin personliga hygien som ett grundläggande behov och att tiden för detta uppgår till 9 timmar och 20 minuter per vecka som Försäkringskassan funnit. Stöd finns inte för att [REDACTED] har behov av hjälp med måltider eller att klä av och på sig som grundläggande behov. Vidare kan [REDACTED] behov av hjälp med att kommunicera inte hänföras till ett grundläggande behov, eftersom hon kan kommunicera med andra utan att en tredje person är närvarande. Att hon ofta kan missförstås medför inte att hon har behov av stöd för själva kommunikeringen.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade

När hjälpbehovet avsett enbart åtgärder för att aktivera och motivera den funktionshindrade, har hjälpen inte ansetts avse de grundläggande behoven (se rättsfallet RÅ 1997 ref. 28). Så har däremot ansetts vara fallet när den

funktionshindrade, i huvudsak på grund av sitt psykiska tillstånd, krävt sådan aktiv tillsyn som närmast haft karaktär av övervakning (se rättsfallen RÅ 1997 ref. 23 I, RÅ 1997 not. 60 och RÅ 2000 not. 97).

Av rättsfallet RÅ 2010 ref. 17 följer att även aktiv tillsyn som inte närmast har karaktär av övervakning kan vara ett grundläggande behov under vissa förutsättningar. Så kan vara fallet om den aktiva tillsyn som krävs – bl.a. på grund av den funktionshindrades kommunikationssvårigheter – förutsätter goda kunskaper om den funktionshindrade. Kammarrätten uppfattar inte att det härmed har uppställts ett absolut krav på kommunikationssvårigheter hos den funktionshindrade.

Har [REDACTED] behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper?

Utifrån de uppgifter som kommit fram i målet är det klarlagt att [REDACTED] [REDACTED] behöver en strukturerad tillvaro med ett närvarande vuxenstöd som hjälper henne med aktiverings- och motivationsinsatser i olika vardagliga situationer och utövar aktiv tillsyn för att förhindra att hon skadar sig själv eller andra eller utsätter sig för fara. Det som framkommit om aktiverings- och motivationsinsatserna medför inte att de är av den karaktären eller omfattningen som krävs för att behovet av hjälp ska anses utgöra ett grundläggande behov. Vidare ger det som framkommit om omfattningen och karaktären av de incidenter som [REDACTED] är inblandad i inte stöd för att hennes behov av aktiv tillsyn skulle vara av närmast övervakande karaktär.

För att aktiv tillsyn ska bedömas som ett grundläggande behov krävs då att den förutsätter ingående kunskaper om henne. De uppgifter som kommit

fram i målet visar att det är viktigt för att [REDACTED] hjälpbehov ska tillgodoses att hon är trygg med den som ska hjälpa henne och att personen har kunskap om [REDACTED] funktionsnedsättningar och hur de påverkar henne. Detta stöds av de uppgifter som [REDACTED] föräldrar lämnat om att det krävs mycket god kännedom om [REDACTED] för att på ett effektivt sätt kunna läsa av henne och hennes beteende i olika situationer. Samtidigt framgår att även personer med en lång kännedom om [REDACTED] har stora svårigheter att hantera henne utifrån att hennes beteende stundtals är mycket oförutsägbart. Det kan därför ifrågasättas om ingående kunskaper i sig är en nödvändig förutsättning för att hjälpa [REDACTED] med hennes grundläggande behov. I målet ingivna utlåtanden ger inte heller något direkt stöd för att ingående kunskaper om [REDACTED] är nödvändiga för att tillgodose hennes hjälpbehov.

Mot denna bakgrund anser kammarrätten att det inte visats att [REDACTED] behov av tillsyn och aktiverings- och motivationsinsatser är sådana att de behöver tillgodoses av någon som har ingående kunskaper om henne i den mening som krävs för att fråga ska vara om ett grundläggande behov.

[REDACTED] hjälpbehov avseende grundläggande behov uppgår därmed inte till i genomsnitt minst 20 timmar i veckan och hon uppfyller därmed inte förutsättningarna för att beviljas assistansersättning. Försäkringskassans överklagande ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Anders Odmark
kammarrättsråd
ordförande

Åsa Ärlebrant
kammarrättsråd

Martin Hamrin
kammarrättsråd
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

DOM
2018-04-03
Meddelad i Luleå

Mål nr 2480-16

KLAGANDE

██████████ ██████████

Vårdnadshavare:

██████████ och ██████████
████████████████████
██████████

Ombud:

Advokat Jan Jonsson
Igne Advokatbyrå AB
Vasagatan 17
903 29 Umeå

MOTPART

Försäkringskassan
851 93 Sundsvall

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans omprövningsbeslut den 26 september 2016, dnr 030169-2016
(se bilaga 1)

SAKEN

Assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ändrar Försäkringskassans beslut och fastställer att ██████████
██████████ har rätt till assistansersättning, då hennes grundläggande behov överstiger 20 timmar per vecka.

Förvaltningsrätten överlämnar handlingarna i målet till Försäkringskassan för vidare prövning av ██████████ rätt till assistansersättning för hennes totala hjälpbehov; dvs. för såväl grundläggande behov som andra personliga behov.

Dok.Id 94942

Postadress
Box 849
971 26 Luleå

Besöksadress
Skeppsbrogatan 43

Telefon
0920-29 54 90
E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Telefax
0920-22 04 59

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

██████████ (då knappt fem år) ansökte den 12 maj 2015 om assistansersättning från och med april 2015.

Försäkringskassan beslutade vid omprövning att inte ändra sitt tidigare beslut, den 17 mars 2016, att helt avslå ██████████ ansökan. Kassan medgav att ██████████ tillhör den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning. Däremot bedömde Försäkringskassan att hennes behov av personlig assistans för sina grundläggande behov inte uppgick till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka. Kassans motivering framgår av det överklagade beslutet (se bilaga 1).

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad ██████████ framför

██████████ yrkar att hon ska ha rätt till assistansersättning samt att handlingarna i målet ska överlämnas till Försäkringskassan för närmare beräkning av antalet timmar för hennes totala behov av assistans. Till stöd för sin talan framför hon följande.

Det kan konstateras att Försäkringskassan inte har förmått att ta till sig arten och omfattningen av hennes faktiska hjälpbehov i den dagliga livsföringen, än mindre innehållet i tillgänglig medicinsk utredning. Det finns anledning att särskilt framhålla att för det fall Försäkringskassans handläggare saknar förståelse för den medicinska utredningen eller har svårigheter att analysera informationen om hennes medicinska tillstånd, funktion och förmåga till aktivitet – som finns i de medicinska underlagen – har denne möjlighet att konsultera försäkringsmedicinsk rådgivare. Så har tyvärr inte skett i hennes fall. Detta innebär att Försäkringskassans bedömning av hennes funktionshinder och hjälpbehov inte baseras på konstaterbara medicinska fakta.

Till följd av hennes funktionsnedsättning och funktionshinder behöver hon hjälp med personlig hygien, måltider, av- och påklädning, kommunikation och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper under hela hennes vakna tid. Hennes hjälpbehov har också stöd av tillgänglig medicinsk utredning.

Vad Försäkringskassan framför

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås. I yttrande framförs dessutom följande. [REDACTED] har i överklagandet inte åberopat något nytt medicinskt underlag eller några andra nya omständigheter i sak.

Försäkringskassan anser att den beräknade tiden för [REDACTED] grundläggande behov är riktig och rimlig. Hon har inte behov av hjälp med kommunikationen. Kassan anser att i de fall det inte föreligger kommunikationssvårigheter kan eventuella tillsynsbehov tillgodoses av personer utan ingående kunskaper om personen.

Försäkringskassan anser att det inte krävs ingående kunskaper om [REDACTED] för att utöva nödvändig tillsyn samt att aktivera och motivera henne. Därmed kan behovet av stöd i dessa delar inte anses utgöra ett grundläggande behov.

UTREDNINGEN I MÅLET

Bestämmelser och förarbeten

En försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § LSS. För detta krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (51 kap. 2 och 3 §§ SFB).

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (*grundläggande behov*). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats för andra personliga behov om behoven inte kan tillgodoses på annat sätt (9 a § första och andra stycket LSS).

I förarbetena till LSS anges att vid bedömningen av om den enskilde har behov av insatsen i sin livsföring måste jämförelser göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder (prop. 1992/93:159 s. 172).

Försäkringskassans utredning

Av Försäkringskassans utredning framgår följande. [REDACTED] har en aktivitets- och uppmärksamhetsstörnings liknande ADHD, vilken medför att hon är mycket aktiv. Hon är impulsiv och rör sig snabbt men är inte medveten om faror, exempelvis i trafiken, och måste därför ständigt hållas under uppsikt. [REDACTED] är också rymningsbenägen vilket medför att hon inte ens kan lämnas utan uppsikt när hon är på gården och leker med sina kamrater en kort stund. På grund av brister i uppmärksamhet har hon också svårt att ta till sig information eller instruktioner trots att verbal kommunikation används i kombination med bilder.

[REDACTED] har även svårigheter vid samspel med andra. I förskolan har hon svårigheter i kontakten med andra barn. Lika snabbt som hon blir glad kan hennes humör växla, så att hon i stället blir utåtagerande och skadar sig själv eller andra. Exempelvis skadar [REDACTED] sig själv genom att slå eller bita sig själv eller slita håret och äta upp det. Hon har även börjat bita på naglarna och också på fingrarna så att de är söndertrasade. Hennes utåtagerande beteende kan exempelvis orsakas av en vikarie på förskolan, ett vägarbete som medför att de måste välja en annan färdväg till förskolan eller hemmet eller en maträtt som serveras på ett fel-

aktigt sätt. [REDACTED] är känslig för förändringar i sin omgivning. Under natten är hon ofta vaken. Hon har mycket orolig nattsömn vilket troligtvis är en del i både hennes aktivitets- och uppmärksamhetsstörning samt att hon ofta har svårt att komma till ro på kvällen.

Utlåtande från förskolan

I utlåtande från förskolan den 1 juni 2015 framförs följande. [REDACTED] är orolig och uppvarvad hela dagarna. Hon har koncentrationssvårigheter, är orolig i alla aktiviteter, impulsiv och överaktiv, måste hela tiden ha tillsyn och handledning samt blir lätt störd. Vidare har hon uppmärksamhetsproblem, blir lätt uttråkad och tröttnar fort, är stressad samt har svårt att tåla motgångar eller hinder. Hon far runt, har svårt att sitta still samt är splittrad och uppvarvad. [REDACTED] har också svårt att leka med andra barn, hon blir högljudd och skriker när hon inte får bestämma över sina kamrater på förskolan. Hon är även arg och utåtagerande mot de andra barnen samt kan både slå och bita när hon är i affekt. [REDACTED] tuggar på allt, så man får kontrollera att hon inte får i sig något olämpligt. Vid matsituationen är hon orolig, vissa dagar högljudd, sitter under bordet, har svårt att koncentrera sig på att äta.

Det krävs en vuxen som hela tiden finns bredvid [REDACTED] som stöd. Hon har inte någon förståelse för att hennes handlingar ger konsekvenser då det ofta händer något omkring henne. Därför finns behovet av en vuxen som kan stoppa och avleda [REDACTED] när hon hamnar i affekt, vilket hon gör dagligen. Då hon är ojämn i sitt humör och inte tål några motgångar krävs en vuxen vid hennes sida som finns och motiverar henne i hennes dagliga tillvaro. Personen som är bredvid [REDACTED] behöver specifik kunskap om hennes behov och utgå från hennes förutsättningar.

Medicinsk utredning

I ADL-intyg från den 2 april 2015 uppges följande. [REDACTED] är hyperaktiv. Hon är impulsstyrd vilket innebär att om hon ser eller hör något som hon är

intresserad av avbryter hon aktiviteten. Såsom att ta av sig kläder eller att äta upp maten och rusa därifrån. Hon har svårt att lägga upp maten på tallriken, då hon har svårt att avväga kraften i rörelsen vilket medför att maten ofta hamnar utanför tallriken och hon väljer att äta med fingrarna. Vidare har [REDACTED] svårt att sitta still på stolen och det krävs att en vuxen finns nära henne för att hon ska sitta kvar vid bordet och fullfölja aktiviteten. [REDACTED] använder inte blöja under dagtid men måste påminnas att gå på toaletten. På uppmaning klarar hon att spola. För att tvätta och torka händerna måste hon ha fysisk guidning. [REDACTED] tar av sina kläder och är helst naken när hon kommer hem, även på förskolan om det är möjligt. För att hon ska ta på kläder får hon plagg för plagg och en vuxen måste ge guidning för att "hålla" kvar henne i aktiviteten. Hon är också känslig för klädernas utformning och material. De får inte vara för snäva, inte ha några veck eller skarvar. [REDACTED] måste få fysisk hjälp för att duscha och tvätta håret och då hon är känslig för beröring blir det ofta en kamp för föräldrarna. Hennes känslighet för beröring i munnen gör också tandborstning till en kamp. När hon tvättar sina händer måste hon påminnas om att ta tvål, tvätta och skölja samt att torka händerna. När man försöker få [REDACTED] att göra något som hon inte vill blir hon frustrerad och arg. Då kan hon slå, sparka och spotta på den som ska hjälpa henne. [REDACTED] är beroende av en omgivning som fångar upp henne, ger kortfattade instruktioner med vad som förväntas att hon ska göra. För att hon ska veta det arbetar familjen och förskolan med bildstöd. Det är viktigt att det finns personer i [REDACTED] omgivning som har tid och kunskap att göra det.

I läkarintyg från den 9 juni 2015 anges följande. [REDACTED] har en besvärlig aktivitets- och uppmärksamhetsstörning samt stora sömnsvärigheter. Hon har ett mycket aktivt och utåtagerande beteende samt är snabb i vändningarna. Därför kan hon riskera att utsätta både sig själv och sin lillebror för skada. [REDACTED] måste ständigt ha en vuxen person närvarande.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen i 1 § LSS. Frågan i målet är om hennes behov av personlig assistans för sina grundläggande behov uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan, för att hon därmed ska ha rätt till assistansersättning.

Försäkringskassan har bedömt att [REDACTED] behov av hjälp med personlig hygien – dusch, toalettbesök och blöjbyte – uppgår till 9 timmar och 20 minuter per vecka. Något ytterligare grundläggande behov har kassan inte ansett att hon har. Detta eftersom Försäkringskassan menar att den ytterligare hjälp hon behöver, inte förutsätter att personen har ingående kunskaper om just [REDACTED]

Förvaltningsrätten konstaterar att [REDACTED] vid tiden för Försäkringskassans omprövningsbeslut var drygt sex år. Detta innebär att det normala föräldraansvaret får anses ha minskat en del, när det gäller vissa av hennes grundläggande behov. Vidare menar rätten att utredningen tydligt beskriver att [REDACTED] har ett svårartat utåtagerande beteende, till följd av hennes psykiska funktionshinder, för vilket hon är i behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär och som även är kopplat till de generella grundläggande behoven. Detta särskilt för att hon inte ska skada sig själv eller andra.

Frågan är därför om det krävs ingående kunskaper om [REDACTED] för att kunna förhindra att sådana situationer uppstår och för att behovet av aktiv tillsyn ska kunna tillgodoses.

Förvaltningsrätten bedömer sammantaget – utifrån den utredning som föreligger i målet – att det krävs ingående kunskaper om [REDACTED] för att kunna tillgodoses hennes behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Då har särskilt beaktats svårighetsgraden av hennes olika symtom. Vidare anser rätten att det inte kan ställas upp ett generellt krav på att det måste finnas kommunikationssvårigheter för att detta grundläggande behov ska vara uppfyllt.

Förvaltningsrätten finner därför att det finns tillräckligt stöd i utredningen för att bedöma och beräkna att [REDACTED] totala hjälpbehov för hennes grundläggande behov i genomsnitt överstiger 20 timmar per vecka. Hon har därmed rätt till assistansersättning, varför överklagandet ska bifallas.

Det får anses ankomma på Försäkringskassan att som första instans pröva [REDACTED] [REDACTED] rätt till assistentersättning för hennes totala hjälpbehov; dvs. för såväl grundläggande behov som andra personliga behov. Handlingarna i målet ska därför överlämnas till Försäkringskassan för vidare åtgärder.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (bilaga 2).

Susanne Johansson
rådman

Nämndemännen Åke Carlsson, Margareta Dahlén och Ann-Kristin Nilsson har också deltagit i avgörandet.

Maria Sjöblom har föredragit målet.

R18

Igne Advokatbyrå
att. Jan Jonsson
Vasagatan 17
903 29 Umeå

Avser

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 17 mars 2016.

Beskrivning av ärendet

Försäkringskassan beslutade den 17 mars 2016 att [REDACTED] inte får assistansersättning. Anledningen till beslutet var att Försäkringskassan bedömde att hon tillhör den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning men att hennes behov av personlig assistans för sina grundläggande behov inte uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.

Du har begärt omprövning av beslutet och betonar att de intyg du lämnat in styrker att [REDACTED] behöver aktiv tillsyn av övervakande karaktär som ett grundläggande behov. Du kompletterar också med en skrivelse från personalen på korttids.

Försäkringskassan har med anledning av din skrivelse gått igenom ärendet på nytt, beaktat det som framförts och gjort en ny prövning av hennes rätt till assistansersättning.

Motivering till beslutet

Förutsättningar för rätt till assistansersättning

Assistansersättning är en ersättning av allmänna medel till vissa personer med funktionsnedsättning för kostnader för personlig assistans.

Med personlig assistans avses ett personligt stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov.

För att kunna beviljas assistansersättning måste man vara bosatt i Sverige. Personen ska tillhöra personkretsen enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt ha behov av personlig assistans för sina grundläggande behov med mer än 20 timmar i veckan. Med grundläggande behov menas att äta och dricka, personlig hygien, på- och avklädning, kommunikation samt annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade. Om det finns behov av personlig assistans med mer än 20 timmar per vecka för de grundläggande behoven finns det även möjlighet för rätt till personlig assistans för övriga behov.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehovet som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Det är således bara de hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i motsvarande ålder som läggs till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans.

Assistansersättning lämnas normalt inte för tid när den funktionshindrade vistas i eller deltar i barnomsorg eller skola.

Vad som framkommer av ärendet

■■■■ vårdnadshavare har i maj 2015 ansökt om assistansersättning för henne från och med den 1 april 2015. I skrivelse daterad den 25 augusti 2015 framfördes yrkande om assistansersättning med sammantaget 115,5 timmar per vecka från och med 1 maj 2015. I den tiden ingår tid när hon vistas i förskola.

Av ADL-bedömning daterad den 2 april 2015 framgår att ■■■■ är hyperaktiv och har stora svårigheter att stanna upp och lyssna på vad den vuxna ber henne om att göra. Hon behöver påminnelser och någon som styr upp aktiviteter samt guidar henne till att vara kvar i aktiviteter. Hon uppges vara beroende av en omgivning som fångar upp henne och ger kortfattande instruktioner om vad hon förväntas göra.

Av skrivelse från förskolan daterad den 1 juni 2015 framgår att de anser att ■■■■ hela tiden behöver tillsyn och handledning. Hon är i stort behov av en vuxen som vägleder henne och kan förhindra och helst ligga steget före.

Av läkarintyg daterat den 9 juni 2015 framgår att ■■■■ har en besvärlig aktivitets- och uppmärksamhetsstörning samt stora sömnsvärigheter.

Försäkringskassan har i beslut daterat den 17 mars 2016 bedömt att ■■■■ tillhör den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning och att hon har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov som går utöver normalt föräldraansvar. Försäkringskassan har beräknat tiden till 9 timmar och 20 minuter per vecka avseende hjälp med personlig hygien. Då hon kan äta och både klä på och av sig kläder samt kommunicera bedömdes hon inte ha något grundläggande behov av hjälp inom dessa områden. Utifrån vad som framkommit i utredningen bedömdes ■■■■ inte heller behöva annan hjälp som förutsätter ingående kunskap.

Av skrivelse från enhetschefen på korttidsboendet Regnbågen daterat den 16 juni 2016 framgår att de ser ganska stora kognitiva svårigheter hos ■■■■. De bedömer att henne svårigheter med att överblicka dagen, se konsekvenser och samspela socialt gör att många vardagsaktiviteter kräver mycket mer energi av henne än av andra barn. När energin tar slut rinner stressbägaren över och det blir kaos. Korttidsboendet anser att framförallt autismspecifik kunskap behövs för att få en förståelse för ■■■■ och hennes beteende men även personlig kännedom och kunskap om henne som person och hur funktionsnedsättningen påverkar henne. Man bör ha förståelse för kognitiva funktionsnedsättningar och vad det innebär.

Försäkringskassans bedömning efter omprövning

Försäkringskassan bedömer utifrån medicinskt underlag och utredningen i övrigt att [REDACTED] omfattas av svensk socialförsäkring och tillhör grupp 1 i den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning. För rätt till assistansersättning ska dessutom hennes behov av hjälp med grundläggande behov uppgå till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.

Försäkringskassan har i beslut daterat den 17 mars 2016 bedömt att [REDACTED] har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov som går utöver normalt föräldraansvar och har beräknat tiden till 9 timmar och 20 minuter per vecka avseende hjälp med personlig hygien. Övrigt hjälpbehov har inte bedömts utgöra grundläggande behov. Försäkringskassan finner vid omprövningen inte anledning att göra annan bedömning.

De synpunkter som framförts ger inte stöd för något annat ställningstagande. [REDACTED] var vid ansökningstillfället 5 år gammal. Det finns en stor variation i hur mycket stöd och hjälp ett barn i hennes ålder är i behov av när det gäller de grundläggande behoven. Föräldraansvaret är överlag omfattande och långtgående för barn upp till och med fem års ålder varför Försäkringskassan bedömer att föräldraansvaret fortfarande är relativt stort för henne.

Med hänsyn till [REDACTED] funktionsnedsättning har Försäkringskassan godtagit viss tid för hjälp med personlig hygien utöver normalt föräldraansvar. Ingen tid har beaktats som ett grundläggande hjälpbehov med klädsel, att äta och dricka samt att kommunicera då det av utredningen framgår att hon praktiskt klarar dessa moment själv.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap

Med "annan hjälp" avses enligt lagens förarbeten kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser. I rättspraxis har även aktiv tillsyn av övervakande karaktär godtagits. För att sådan hjälp ska anses vara ett grundläggande hjälpbehov ska det finnas ett behov av kännedom om personens funktionshinder och ingående kunskaper om den enskilde samt att hjälpen måste ges av ett begränsat antal personer. Det är inte tillräckligt med behov av personalkontinuitet. Behovet av hjälp av någon med ingående kunskaper ska vara en följd av den psykiska funktionsnedsättningen.

"Ingående kunskaper" är särskilda kunskaper om personen och funktionsnedsättningen som behövs för att ge kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser eller aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Om det räcker med adekvat utbildning i funktionsnedsättningen och att man får kunskap om personen och funktionsnedsättningen utifrån medicinsk dokumentation och adekvata säkerhetsåtgärder, kan det inte anses krävas ingående kunskaper om just den individen.

I praxis har godtagits aktiv tillsyn av övervakande karaktär som ett grundläggande behov när domstolen har konstaterat att den enskilda har kommunikations- svårigheter. Försäkringskassan tolkar rättsavgörandet så att det är svårt att se att en

enskild som inte behöver hjälp med det grundläggande behovet kommunikation, utan endast med något eller några av de andra grundläggande behoven, skulle behöva hjälp av någon med ingående kunskaper om honom eller henne. Om den enskilda inte har sådana kommunikationssvårigheter som ger rätt till det grundläggande behovet kommunikation anser Försäkringskassan att tillsynsbehovet kan tillgodoses av personer utan ingående kunskaper om honom eller henne.

Försäkringskassan bedömer utifrån medicinskt underlag och utredningen i övrigt att [REDACTED] behöver tillsyn och muntliga påminnelser och instruktioner som stöd men att det inte krävs ingående kunskap hos den person som ger henne hjälpen. Hon behöver framförallt kortfattade instruktioner och tillsyn av personer som har kunskap om pedagogik för personer med autism.

Försäkringskassan bedömer således även vid omprövningen att [REDACTED] behov av tillsyn och aktiverings- och motiveringsinsatser inte är att anse som ett grundläggande behov vid bedömningen av rätt till assistansersättning.

Hennes sammantagna behov av hjälp av personlig assistans för sina grundläggande behov överstiger inte i genomsnitt 20 timmar per vecka varför hon inte har rätt till assistansersättning.

Bedömning av om [REDACTED] har särskilda skäl att ta med assistansersättning vid vistelse i förskola är därmed obehövlig.

Beslut daterat den 17 mars 2016 ändras inte.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

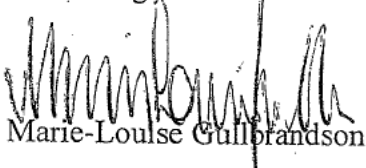
- 1, 9 och 9 a §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- 51 kap. 2-3 §§ socialförsäkringsbalken
- 106 kap. 24-25 §§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

Är du inte nöjd med beslutet?

Läs på nästa sida om vad du kan göra.

Försäkringskassan

Marie-Louise Gullbrandson

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet skickas till Försäkringskassan, Omprövningsenheten,
405 12 Göteborg.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa till vårt kundcenter på 0771-524 524 om du har frågor om ditt ärende.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.